

(สำเนา)

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข

เรื่อง ยาสามัญประจำบ้าน

ฉบับที่ 2

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 76(5) แห่งพระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2522 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข โดยคำแนะนำของคณะกรรมการยาจึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ให้ยกเลิกประกาศยาแผนโบราณที่เป็นยาสามัญประจำบ้านตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขชระนุยาสามัญประจำบ้าน ตามความในพระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 ลงวันที่ 20 สิงหาคม 2511

ข้อ 2 ให้ยาแผนโบราณซึ่งมีชื่อ ปริมาณของวัตถุส่วนประกอบ วิธีทำ สรรพคุณ ขนาดรับประทาน คำเตือน และขนาดบรรจุ ต่อไปนี้ เป็นยาสามัญประจำบ้าน

1. ยาหอมเทพจิตร

วัตถุดิบประกอบ ลูกจันทร์ ดอกจันทร์ ลูกกระวาน กานพลู จันทน์แดง จันทน์ขาว กฤษณา กระลำพัก ขอนดอก ชะลูด อบเชย เปราะหอม แฝกหอม หนักสิ่งละ 2 ส่วน ผิวมะกรูด ผิวมะขี้หนู ผิวมะนาว ผิวส้มตะรังกะนู ผิวส้มจีน ผิวส้มโอ ผิวส้มเขียวหวาน หนักสิ่งละ 4 ส่วน ผิวส้มซ่าหนัก 28 ส่วน ดอกพิกุล ดอกบุนนาค ดอกสารภี เกสรบัวหลวง ดอกบัวขม ดอกบังเฟื่อน หนักสิ่งละ 4 ส่วน ชะมดเข็ด การบูร หนักสิ่งละ 1 ส่วน โกฐสอ โกฐเขมา โกฐหัวบัว โกฐเชียง โกฐจุฬาลัมพา โกฐกระดูก โกฐกำนพร้าว โกฐพุงปลา โกฐขุขามังสี หนักสิ่งละ 4 ส่วน เทียนดำ เทียนแดง เทียนขาว เทียนขาวเปลือก เทียนตาตักแตน เทียนยาวพาลี เทียนสัตตบุษย์ เทียนเกล็ดหอย เทียนตากบ หนักสิ่งละ 4 ส่วน พิมเสนหนัก 4 ส่วน ดอกมะลิ หนัก 184 ส่วน

วิธีทำ บดเป็นผง ผสมน้ำดอกไม้เทศ ทำเป็นเม็ด หนักเม็ดละ 0.2 กรัม

สรรพคุณ แก้ลม บำรุงหัวใจ

ขนาดรับประทาน ครั้งละ 5-7 เม็ด

ขนาดบรรจุ 30 เม็ด

2. ยาหอมทิพโอสถ

วัตถุดิบประกอบ ดอกพิกุล ดอกบุนนาค ดอกสารภี เกสรบัวหลวง ดอกกระดังงา ดอกจำปา ดอกบัวจงกลนี้ หัวแห้วไทย กระจับ ลูกจันทร์ จันทร์แดง จันทร์ขาว กฤษณา ชะลูด อบเชย สมุลแว้ง สันทะ ว่านน้ำ กระชาย เปราะหอม ดอกคำไทย ชะเอมเทศ สุรามฤต ขาดัน ลูกจันทร์ หนักสิ่งละ 4 ส่วน โกรฐสอ โกรฐเขมา โกรฐหัวบัว โกรฐเขียง โกรฐจุฬาลัมพา โกรฐกระดุก โกรฐกำนพร้าว โกรฐพุงปลา โกรฐชฎามังสี หนักสิ่งละ 2 ส่วน เทียนดำ เทียนแดง เทียนขาว เทียนข้าวเปลือก เทียนตาดักแตน เทียนยาวพาดนี้ เทียน สัตตบุษย์ เทียนเกล็ดหอย เทียนตากบ การบูร หนักสิ่งละ 1 ส่วน ชะมดเซ็ด พิมเสนหนัก 2 ส่วน

<u>วิธีทำ</u>	ชนิดผง	บดเป็นผง
	ชนิดเม็ด	บดเป็นผง ทำเป็นเม็ด หนักเม็ดละ 0.2 กรัม
<u>สรรพคุณ</u>	แก้ลมวิงเวียน ละลายน้ำดอกไม้หรือน้ำสุก	
<u>ขนาดรับประทาน</u>	ชนิดผง	ครั้งละ 1/2-1 ช้อนกาแฟ
	ชนิดเม็ด	ครั้งละ 5-7 เม็ด
<u>ขนาดบรรจุ</u>	ชนิดผง	ครั้งละ 15 กรัม
	ชนิดเม็ด	ครั้งละ 30 เม็ด

3. ยาหอมเทพจิตวิ

วัตถุดิบประกอบ เนื้อในเม็ดสะบ้ามอญสุ่ม กระดุกกาสุ่ม กระดุกงูเหลือมสุ่ม หวายตะค้าสุ่ม เม็ดมะกอกสุ่ม ลูกมะคำดีควายสุ่ม ถ่านไม้ดัก จันทร์แดง จันทร์เทศ ใบพิมเสน ใบหญ้านาง หมึกหอม หนักสิ่งละ 1 ส่วน เบี้ยจั่นคั่วให้เหลือง 3 เบี้ย

<u>วิธีทำ</u>	บดเป็นผง	ทำเป็นเม็ด ปิดทองคำเปลว หนักเม็ดละ 0.5 กรัม
<u>สรรพคุณ</u>	แก้ไข้ แก้กระหายน้ำ แก้หัด อีสุก อีใส	
<u>ขนาดรับประทาน</u>	รับประทาน	วันละ 2 ครั้ง
	ผู้ใหญ่	ครั้งละ 3-4 เม็ด
	เด็ก	ครั้งละ 1-2 เม็ด
<u>ขนาดบรรจุ</u>	30 เม็ด	

4. ยาเขียวหอม

วัตถุดิบประกอบ ใบพิมเสน ใบผักกระฉิม ใบหมากผู้ ใบหมากเมีย ใบสันมะพร้าว ราก
แฝกหอม เปราะหอม จันทน์เทศ จันทน์แดง ว่านกีบแรด ว่านร้อนทอง เนระพูสี พิษนาศน์ มหาสดำ ราก
ไคร้เครือ ดอกพิทูด เกสรนูนาค เกสรสารภี เกสรบัวหลวง หนักสิ่งละ 1 ส่วน ระย้อม หนัก 1/4 ส่วน

วิธีทำ บดเป็นผง

สรรพคุณ แก้ตัวร้อน ร้อนใน กระจายน้ำ ละลายน้ำสุก หรือน้ำดอกมะลิ แก้พิษหัด พิษ
สุกใส ละลายน้ำรากผักชีต้ม ทั้งรับประทานและชะโลม

ขนาดรับประทาน รับประทาน วันละ 4-6 ครั้ง

ผู้ใหญ่ ครั้งละ 1 ช้อนกาแฟ

เด็ก ครั้งละ 1-2 ช้อนกาแฟ

ขนาดบรรจุ 30 กรัม

5. ยาประสะกะเพรา

วัตถุดิบประกอบ พริกไทย ขิง ดีปลี กระเทียม น้ำประสารทองสะตุ หนักสิ่งละ 2 ส่วน
ชะเอมเทศ มหาหิงค์ หนักสิ่งละ 8 ส่วน เกลือสินเธาว์ หนัก 1 ส่วน ผิวมะกรูด หนัก 20 ส่วน ใบกะเพรา
หนัก 47 ส่วน

วิธีทำ บดเป็นผง ทำเป็นเม็ด หนักเม็ดละ 0.1 กรัม

สรรพคุณ แก้ท้องขึ้น ท้องเฟ้อ ละลายน้ำสุก หรือน้ำใบกะเพราต้ม แก้ท้องแน่น จุกเสียด
ไข้ไหลเผาไฟพอสุก ผนแทรก

ขนาดรับประทาน รับประทานเช้า เย็น

เด็กอายุ 1-3 เดือน ครั้งละ 1-2 เม็ด

เด็กอายุ 4-6 เดือน ครั้งละ 2-3 เม็ด

เด็กอายุ 7-12 เดือน ครั้งละ 4-6 เม็ด

ขนาดบรรจุ 30 เม็ด

6. ยาเหลืองปิดสมุทร

วัตถุดิบประกอบ แห้วหมู ขมิ้นอ้อย เปลือกเพกา รากกล้วยตึบ กระเทียมคั่ว ดีปลี ชันย้อย สีเสียดเทศ สีเสียดไทย ใบเทียน ใบทับทิม หนังกิ่งละ 1 ส่วน ขมิ้นชัน หนังก 6 ส่วน

วิธีทำ บดเป็นผง ทำเป็นเม็ด หนักเม็ดละ 0.1 กรัม

สรรพคุณ แก้ท้องเสีย ใช้น้ำเปลือกลูกทับทิมหรือเปลือกแคต้มกับน้ำปูนใสเป็นกระสาย ถ้าหาน้ำกระสายไม่ได้ให้ใช้น้ำสุกแทน

ขนาดรับประทาน รับประทาน วันละ 3 เวลา ก่อนอาหาร

เด็กอายุ 3-5 เดือน ครั้งละ 2 เม็ด

เด็กอายุ 6-12 เดือน ครั้งละ 3-4 เม็ด

เด็กอายุโต ครั้งละ 5-7 เม็ด

ขนาดบรรจุ 30 เม็ด

7. ยาอำมฤควาที

วัตถุดิบประกอบ รากไคร้เครือ โกงฐพุงปลา เทียนขาว ลูกผักชีลา เนื้อมะขามป้อม เนื้อลูกสมอพิเภก หนังกิ่งละ 7 ส่วน น้ำประสานทองสะอาด หนังก 1 ส่วน ชะเอมเทศ หนังก 43 ส่วน

วิธีทำ บดเป็นผง

สรรพคุณ แก้ไอ ขับเสมหะ ละลายน้ำมูกแหวะแกวกลี้อ ใช้จับหรือกวาดคอ

ขนาดที่ใช้

ผู้ใหญ่ ครั้งละ 1 ช้อนกาแฟ

เด็ก ลดลงตามส่วน

ขนาดบรรจุ 15 กรัม

8. ยาประสะมะแว้ง

วัตถุประสงค์ประกอบ สารส้ม หนัก 1 ส่วน ขมิ้นอ้อย หนัก 3 ส่วน ใบสวาด ใบตาคหม่อน ใบกะเพรา หนักสิ่งละ 4 ส่วน ลูกมะแว้งต้น ลูกมะแว้งเครือ หนักสิ่งละ 8 ส่วน

วิธีทำ บดเป็นผง ผสมน้ำสุกแทรกพิมเสนพอควร ทำเป็นเม็ด หนักเม็ดละ 0.2 กรัม

สรรพคุณ แก้ไอ แก้เสมหะ ละลายน้ำมูกทวารกเกลือรับประทานหรือใช้อม

ขนาดรับประทาน

เด็ก ครั้งละ 1-2 เม็ด

ผู้ใหญ่ ครั้งละ 5-7 เม็ด

ขนาดบรรจุ 30 เม็ด

9. ยาจันทน์ลีลา

วัตถุประสงค์ประกอบ โกฐสอ โกฐเขมา โกฐหัวบัว โกฐเชียง โกฐจุฬาลัมพา จันทน์เทศ จันทน์แดง ลูกกระดอม บอระเพ็ด รากปลาไหลเผือก หนักสิ่งละ 4 ส่วน พิมเสน หนัก 1 ส่วน

วิธีทำ ชนิดผง บดเป็นผง

ชนิดเม็ด บดเป็นผง ทำเป็นเม็ด หนักเม็ดละ 0.5 กรัม

สรรพคุณ แก้ไข้ แก้ตัวร้อน

ขนาดรับประทาน รับประทาน ทุก 4 ชั่วโมง

ชนิดผง เด็ก ครั้งละ 1/2-1 ช้อนกาแฟ

ผู้ใหญ่ ครั้งละ 1-2 ช้อนกาแฟ

ชนิดเม็ด เด็ก ครั้งละ 1-2 เม็ด

ผู้ใหญ่ ครั้งละ 3-4 เม็ด

ขนาดบรรจุ 30 เม็ด

10. ยาตรีหอม

วัตถุดิบประกอบ เนื้อลูกสมอเทศ เนื้อลูกสมอพิเภก เนื้อลูกมะขามป้อม ลูกผักชีลา หนักสิ่งละ 4 ส่วน รากไคร้เครือ โกรฐสอ ชะเอมเทศ น้ำประสานทองสะอาด ลูกชดคั่ว หนักสิ่งละ 1 ส่วน เนื้อลูกสมอไทย โกรฐน้ำเต้าใหญ่หนึ่งลูก หนักสิ่งละ 22 ส่วน

วิธีทำ บดเป็นผง ทำเป็นเม็ด หนักเม็ดละ 0.2 กรัม

สรรพคุณ แก้เด็กท้องผูก ระบายพิษไข้

ขนาดรับประทาน รับประทานก่อนอาหารเช้า

เด็กอายุ 1-2 เดือน ครั้งละ 2-3 เม็ด

เด็กอายุ 3-5 เดือน ครั้งละ 4-5 เม็ด

เด็กอายุ 6-12 เดือน ครั้งละ 6-8 เม็ด

ขนาดบรรจุ 30 เม็ด

11. ยาประสะจันทน์แดง

วัตถุดิบประกอบ เหมือนคน รากมะปรางหวาน รากมะนาว เปราะหอม โกรฐหัวบัว จันทน์เทศ ฝางเสน หนักสิ่งละ 4 ส่วน เกสรบัวหลวง ดอกบุนนาค ดอกสารภี ดอกมะลิ หนักสิ่งละ 1 ส่วน จันทน์แดง 32 ส่วน

วิธีทำ บดเป็นผง

สรรพคุณ แก้ไข้ตัวร้อน กระจายน้ำ ละลายน้ำสุกหรือน้ำดอกมะลิ

ขนาดรับประทาน รับประทานทุก 3 ชั่วโมง

ผู้ใหญ่ ครั้งละ 1 ช้อนกาแฟ

เด็ก ครั้งละ 1/2 ช้อนกาแฟ

ขนาดบรรจุ 15 กรัม

12. ยาหอมอินจักษ์

วัตถุประสงค์ประกอบ สะค้าน รากข้าพลุ ชิง ดีปลี รากเจตมูลเพลิงแดง ลูกผักชีลา โกฐสอ โกฐเขมา โกฐก้านพร้าว โกฐพุงปลา โกฐจุฬาลัมพา โกฐเขียง โกฐกั๊กกรา โกฐน้ำเต้า โกฐกระดุก เทียนดำ เทียนขาว เทียนแดง เทียนข้าวเปลือก เทียนยาวพาณี จันทน์แดง จันทน์เทศ เถาเมวกแดง เถาเมวกขาว รากหญ้านาง เปลือกชะลูด อบเชย เปลือกสมุลแว้ง กฤษณา กระลำผัก บอระเพ็ด ลูกกระดอม กายาน ขอนดอก ชะมดเข็ด ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ ลูกกระวาน กานพลู รากไคร้เครือ ลำพันแดง ดอกสารภี ดอกพิทูร ดอกบุนนาค ดอกจำปา ดอกกระดังงา ดอกมะลิ ดอกคำไทย ฟางเสน ดีงูเห่า ดีหมูป่า ดีวัว พิมเสน
สิ่งละ 1 ส่วน

<u>วิธีทำ</u>	ชนิดผง บดเป็นผง ชนิดเม็ด บดเป็นผง ทำเป็นเม็ด หนักเม็ดละ 0.2 กรัม
<u>สรรพคุณ</u>	แก้ลมบาดทะจิต ใช้น้ำดอกมะลิ แก้คลื่นเหียนอาเจียน ใช้น้ำลูกผักชี เทียนดำ ถ้าไม่มีใช้น้ำสุก แก้ลมจุกเสียด ใช้น้ำขิงต้ม
<u>ขนาดรับประทาน</u>	รับประทานทุก 3 ชั่วโมง ชนิดผง ครั้งละ 1/2-1 ช้อนกาแฟ ชนิดเม็ด ครั้งละ 5-10 เม็ด
<u>ขนาดบรรจุ</u>	ชนิดผง 15 กรัม ชนิดเม็ด 30 เม็ด

13. ยาประสะไพล

วัตถุประสงค์ประกอบ ผิวมะกรูด ว่านน้ำ กระเทียม หัวหอม พริกไทย ดีปลี ขิง ขมิ้นอ้อย เทียนดำ เกล็ดเหาะว่ หนักสิ่งละ 8 ส่วน การบูร หนัก 1 ส่วน ไพล หนัก 81 ส่วน

วิธีทำ บดเป็นผง

สรรพคุณ แก้จุกเสียด แก้ระดูไม่ปกติ ขับน้ำคาวปลา

ขนาดรับประทาน รับประทาน วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร
ครั้งละ 1 ช้อนกาแฟ ละลายน้ำสุก หรือน้ำสุรา

ขนาดบรรจุ 30 กรัม

14. ยาหอมนวโกฐ

วัตถุประสงค์ประกอบ ขิงแห้ง ดีปลี เจตมถูเพลิงแดง สะค่าน ข้าพลุ หนักส่วนละ 3 ส่วน หัวหมู โกงสุสอ โกงสุขมา โกงสุหัวบัว โกงสุเชียง โกงสุจุฬาลัมพา โกงสุกระดูก โกงสุก้านพร้าว โกงสุพุงปลา โกงสุชฎามังสี เทียนดำ เทียนแดง เทียนขาว เทียนข้าวเปลือก เทียนตาตุ๊กแตน เทียนยาวพาณี เทียนสัตตบุษย์ เทียนเกล็ดหอย เทียนตากบ สักขี ลูกราชดัด ลูกสารพัดพิษ ลูกกระวาน กานพลู ดอกจันทน์ ลูกจันทน์ จันทน์เทศ จันทน์แดง อบเชยญวน เปลือกสมุลแว้ง หญ้าตีนนก แฝกหอม เปลือกชะลูด เปราะหอม รากไคร้เครือ เนื้อไม้ ขอนดอก กระลำพัก เนื้อลูกมะขามป้อม เนื้อลูกสมอพิเภก ชะเอมเทศ ลูกผักชีลา ลูกกระดอม บอระเพ็ด เกสรบัวหลวง เกสรบุนนาค ดอกพิบูล ดอกสารภี ดอกมะลิ แก่นสน หนักสิ่งละ 4 ส่วน น้ำประสานทองสะตุ หนัก 2 ส่วน ชะมดเข็ด พิมเสน หนักสิ่งละ 1 ส่วน

วิธีทำ ชนิดผง บดเป็นผง

ชนิดเม็ด บดเป็นผง ทำเป็นเม็ด หนักเม็ดละ 0.2 กรัม

สรรพคุณ แก้ลมคลีนเหียน อาเจียน ใช้น้ำลูกผักชี

แก้ลมปลายไข้ ใช้น้ำกระดอม และบอระเพ็ด ต้มเอาน้ำ

ถ้าหาน้ำกระดอมไม่ได้ ใช้น้ำสุกแทน

ขนาดรับประทาน รับประทานทุก 3 ชั่วโมง

ชนิดผง ครั้งละ 1/2-1 ช้อนกาแฟ

ชนิดเม็ด ครั้งละ 5-10 เม็ด

ขนาดบรรจุ ชนิดผง 15 กรัม

ชนิดเม็ด 30 เม็ด

15. ยาวีสัมพยาใหญ่

วัตถุดิบประกอบ ลูกผักชีลา ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ หนักสิ่งละ 8 ส่วน กระวาน กานพลู โข้ว
สอ โข้วเขมา โข้วหัวบัว โข้วเชียง โข้วจุฬาลัมพา อบเชย สมุลแว้ง สมอเทศ สมอไทย รากไคร้เครือ ว่าน
น้ำ บอระเพ็ด ขิงแห้ง พญารากขาว หนักสิ่งละ 2 ส่วน ดีปลี หนัก 56 ส่วน น้ำประสานทองสะอาด หนัก 1 ส่วน

<u>วิธีทำ</u>	บดเป็นผง
<u>สรรพคุณ</u>	แก้ท้องขึ้น อืดเฟ้อ จุกเสียด
<u>ขนาดรับประทาน</u>	รับประทานทุก 4 ชั่วโมง ครั้งละ 1 ช้อนกาแฟ ใช้น้ำต้มสุกเป็นกระสาย หรือผสมน้ำผึ้งปั้นเป็นลูกกลอน
<u>ขนาดบรรจุ</u>	15 กรัม

16. ยาธาตุนครจวบ

วัตถุดิบประกอบ ขิง โข้วเขมา โข้วพุงปลา โข้วเชียง โข้วสมอ เทียนดำ เทียนขาว เทียน
สัตตบุษย์ เทียนยาวพาดิน เทียนแดง ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ กานพลู การบูร เปลือกสมุลแว้ง ลูกกระวาน
ลูกผักชีลา ใบพิมเสน รากไคร้เครือ ดีปลี เปราะหอม หนักสิ่งละ 4 ส่วน โข้วก้านพร้าว หนัก 8 ส่วน เนื้อ
ลูกสมอไทย หนัก 16 ส่วน น้ำประสานทองสะอาด หนัก 1 ส่วน

<u>วิธีทำ</u>	บดเป็นผง
<u>สรรพคุณ</u>	แก้ธาตุไม่ปกติ ท้องเสีย ใช้เปลือกแคหรือเปลือกสะเดา หรือเปลือกลูกทับทิมต้มน้ำปูนใส แก้ท้องขึ้น ท้องเฟ้อ ใช้กระเทียม 3 กลีบ ทูบขงน้ำร้อน หรือใช้ใบกะเพราต้มน้ำเป็นกระสาย ถ้าหาน้ำกระสายไม่ได้ ให้น้ำต้มสุกแทน
<u>ขนาดรับประทาน</u>	รับประทาน วันละ 3 เวลา ก่อนอาหาร
	ผู้ใหญ่ ครั้งละ 1 ช้อนกาแฟ
	เด็ก ครั้งละ 1/2 ช้อนกาแฟ
<u>ขนาดบรรจุ</u>	15 กรัม

17. ยาประสะกานพลู

วัตถุดิบประกอบ เทียนดำ เทียนขาว โกรฐสอ โกรฐกระดูก กำมะถันเหลือง การบูร รากไคร้เครือ เปลือกเพกา เปลือกขี้เถ้า ใบกระวาน ลูกกระวาน ลูกผักชีลา แฝกหอม ว่านน้ำ หัวกระชาย หนักรังละ 8 ส่วน ชิงแห้ง ดีปลี หนักรังละ 2 ส่วน น้ำประสานทองสะอาด โพลเจตมูลเพลิงแดง สะค้าน ช้าพลู หนักรังละ 2 ส่วน เปลือกขิกหนัก 10 ส่วน พริกไทย หนัก 1 ส่วน กานพลู หนัก 131 ส่วน

วิธีทำ บดเป็นผง

สรรพคุณ แก้ปวดท้อง เนื่องจากธาตุไม่ปกติ ใช้โพลเภาไฟฝนกับน้ำปูนใส ถ้าน้ำกระสายไม่ได้ ให้ใช้น้ำสุกแทน

ขนาดรับประทาน รับประทาน 3 ชั่วโมง

ผู้ใหญ่ ครั้งละ 1 ช้อนกาแฟ

ขนาดบรรจุ 15 กรัม

18. ยาแสงหมึก

วัตถุดิบประกอบ หมึกหอม จันทน์ชะมด ลูกกระวาน จันทน์เทศ ใบพิมเสน ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ กานพลู ใบสันพร้าวหอม หัวหอม ใบกะเพรา ดิงูเหลื่อม หนักรังละ 4 ส่วน ชะมด พิมเสน หนักรังละ 1 ส่วน

วิธีทำ บดเป็นผง ทำเป็นเม็ด หนักเม็ดละ 0.2 กรัม

สรรพคุณ แก้ตัวร้อน ละลายน้ำดอกไม้เทศ
แก้ท้องขึ้น ปวดท้อง ละลายน้ำใบกะเพราต้ม
แก้ไอ ขับเสมหะ ละลายน้ำลูกมะแว้งเครือ หรือลูกมะแว้งต้นกวาดคอค
แก้ปากเป็นแผล แก้ระออง ละลายน้ำลูกเบญจกานี่ฝนทาปาก

ขนาดรับประทาน

ใช้กวาดคอควันละ 1 ครั้ง หลังจากนั้นรับประทานทุก 3 ชม.

เด็กอายุ 1-6 เดือน ครั้งละ 2 เม็ด

เด็กอายุ 7-12 เดือน ครั้งละ 3 เม็ด

ขนาดบรรจุ 12 เม็ด

19. ยามันทธาตุ

วัตถุดิบประกอบ โกรฐสอ โกรฐเขมา โกรฐหัวบัว โกรฐเชียง โกรฐจุฬาลัมพา เทียนดำ เทียนแดง เทียนขาว เทียนขาวเปลือก เทียนตาตักแตน รากไคร้เครือ ลูกผักชีล้อม ลูกผักชีลา การบูร กระเทียม เปลือกสมุลแว้ง เปลือกโมกมัน จันทน์แดง จันทน์เทศ กานพลู ดีปลี รากข้าวพลู เกาสะค้ำน รากเจตมูลเพลิงแดง พริกไทยอ่อน ลูกจันทน์ หนักสิ่งละ 1 ส่วน ชิง ลูกเบญจกานี่ หนักสิ่งละ 3 ส่วน

วิธีทำ บดเป็นผง

สรรพคุณ แก้ธาตุไม่ปกติ แก้ท้องขึ้นท้องเฟ้อ

ขนาดรับประทาน รับประทาน 3 ชั่วโมง

ผู้ใหญ่ ครั้งละ 1 ช้อนกาแฟ ละลายน้ำต้มสุก

เด็ก ครั้งละ 1/2 ช้อนกาแฟ ละลายน้ำต้มสุก

ขนาดบรรจุ 15 กรัม

20. ยาไฟประลัยกัลป์

วัตถุดิบประกอบ พริกไทยอ่อน ชิง ดีปลี กระเทียม หนักสิ่งละ 4 ส่วน ขมิ้นอ้อย กะทือ ข่า ไพล เปลือกมะรุ่ม หนักสิ่งละ 5 ส่วน รากเจตมูลเพลิงแดง สารส้ม แก่นแสมทะเล การบูร ผิวมะกรูด หนักสิ่งละ 6 ส่วน

วิธีทำ บดเป็นผง

สรรพคุณ ขับน้ำคาวปลาในเรือนไฟ ช่วยให้มีมดลูกเข้าอู่

ขนาดรับประทาน รับประทาน วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร

ครั้งละ 1 ช้อนกาแฟ ละลายน้ำสุก หรือ น้ำสุรา

ขนาดบรรจุ 15 กรัม

21. ยาไฟห้ากอง

<u>วัตถุประสงค์ประกอบ</u>	รากเจตมูลเพลิงแดง ชิง พริกไทยอ่อน สารส้ม ฝักส้มป่อย หนักสิ่งละ 1 ส่วน
<u>วิธีทำ</u>	บดเป็นผง
<u>สรรพคุณ</u>	ขับน้ำคาวปลาในเรือนไฟ ช่วยให้มีมดลูกเข้าอู่
<u>ขนาดรับประทาน</u>	รับประทาน วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร ครั้งละ 1 ช้อนกาแฟ ละลายน้ำสุก หรือ น้ำสุรา
<u>ขนาดบรรจุ</u>	15 กรัม

22. ยาประสะเจตพังคี่

<u>วัตถุประสงค์ประกอบ</u>	ดอกจันทน์ ลูกจันทน์ ลูกกระวาน ใบกระวาน กานพลู กรุงเขมา ราก ไคร้เครือ การบูร ลูกสมอทะเล พญารากขาว เปลือกหว่า เกล็ดสินเธาว์ หนักสิ่งละ 1 ส่วน พริกไทยอ่อน บอระเพ็ด หนักสิ่งละ 2 ส่วน หนัก 16 ส่วน ระย่อม หนัก 2 ส่วน เจตพังคี่ หนัก 34 ส่วน
<u>วิธีทำ</u>	บดเป็นผง
<u>สรรพคุณ</u>	แก้กษัยจุกเสียด
<u>ขนาดรับประทาน</u>	รับประทานเช้าและเย็น ก่อนอาหาร ครั้งละ 1 ช้อนกาแฟ ละลายน้ำสุก
<u>ขนาดบรรจุ</u>	15 กรัม

23. ยารัตนีสันตะฆาต

วัตถุประสงค์ประกอบ ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ ลูกกระวาน กานพลู เทียนดำ เทียนขาว หัวดองดึง หัวบุก หัวกลอย หัวกระดาดขาว หัวกระดาดแดง ลูกเฒ่า ชิง ชะเอมเทศ รากเจตมูลเพลิงแดง โกรฐกระดูก โกรฐเขมา โกรฐน้ำเต้า หนักสิ่งละ 1 ส่วน ผักแพวแดง เนื้อลูกมะขามป้อม หนักสิ่งละ 2 ส่วน เนื้อลูกสมอไทย มหาหิงคุ์ การบูร หนักสิ่งละ 6 ส่วน รงทอง (ประสะแล้ว) หนัก 4 ส่วน ยาดำ หนัก 20 ส่วน พริกไทยอ่อน หนัก 96 ส่วน

<u>วิธีทำ</u>	บดเป็นผง
<u>สรรพคุณ</u>	แก้ช้ำเส้น เถาดาน ท้องผูก
<u>ขนาดรับประทาน</u>	รับประทาน วันละ 1 ครั้ง ก่อนอาหารเช้า หรือ ก่อนนอน ครั้งละ 1/2-1 ช้อนกาแฟ ละลายน้ำสุก หรือผสมน้ำผึ้งปั้นเป็นลูกกลอน
<u>คำเตือน</u>	คนเป็นไข้ หรือ สตรีครรภ์ ห้ามรับประทาน
<u>ขนาดบรรจุ</u>	15 กรัม

24. ยาบำรุงโลหิต

วัตถุประสงค์ประกอบ ชิงแห้ง ดีปลี เจตมูลเพลิงแดง สะค้าน ข่าพลู ขมิ้นเครือ เถามวกแดง กำลังวัวเถลิง ดอกสารภี ดอกพิกุล ดอกบุนนาค เกสรบัวหลวง หนักสิ่งละ 2 ส่วน ดอกจันทน์ ลูกจันทน์ ลูกกระวาน กานพลู เทียนดำ เทียนแดง เทียนขาว เทียนข้าวเปลือก เทียนตาตุ๊กแตน โกรฐสอ โกรฐเขมา โกรฐหัวบัว โกรฐเขียง โกรฐจุฬาลัมพา เนื้อลูกสมอไทย เนื้อลูกสมอติงู เนื้อลูกสมอพิเภก เปลือกชะลูด เปลือกอบเชยเทศ จันทน์แดง แก่นแสมสาร แก่นแสมทะเล กฤษณา หนักสิ่งละ 1 ส่วน ครั้ง หนัก 8 ส่วน ผางดอกคำไทย หนักสิ่งละ 10 ส่วน

<u>วิธีทำ</u>	บดเป็นผง
<u>สรรพคุณ</u>	บำรุงโลหิต
<u>ขนาดรับประทาน</u>	รับประทาน วันละ 2 ครั้ง เข้า-เย็น ก่อนอาหาร ครั้งละ 1 ช้อนกาแฟ ละลายน้ำสุก
<u>ขนาดบรรจุ</u>	30 กรัม

25. ยาประสะเปราะใหญ่

วัตถุประสงค์ประกอบ โกรฐสอ โกรฐเขมา โกรฐหัวบัว โกรฐเชียง โกรฐจุฬาลัมพา เทียนดำ เทียนแดง เทียนขาว เทียนข้าวเปลือก เทียนตาตักแตน ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ ลูกกระวาน กานพลู จันทน์เทศ จันทน์แดง ดอกบุนนาค กฤษณา ดอกสารภี ดอกพิทูล เกสรบัวหลวง หนักสิ่งละ 1 ส่วน เปราะหอม หนัก 20 ส่วน

วิธีทำ บดเป็นผง

สรรพคุณ ถอนพิษไข้ตานทรางสำหรับเด็ก ละลายน้ำดอกไม้เทศหรือน้ำสุก
รับประทาน หรือผสมน้ำสุราสุมกระหม่อม

ขนาดรับประทาน รับประทานทุก 3 ชั่วโมง
ครั้งละ 1/2-1 ช้อนกาแฟ

ขนาดบรรจุ 15 กรัม

26. ยามหาจักรีใหญ่

วัตถุประสงค์ประกอบ โกรฐสอ โกรฐเขมา โกรฐพุงปลา โกรฐก้านพร้าว โกรฐกระดูก เทียนแดง เทียนขาว เทียนข้าวเปลือก เทียนเขาวาณี สมอไทย (เอาแต่เนื้อ) สมอพิเภก (เอาแต่เนื้อ) มะขามป้อม (เอาแต่เนื้อ) ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ ลูกกระวาน กานพลู ชะเอมเทศ เมล็ดโหระพา ลูกผักชีลา สารส้ม ดินประสิว ขมิ้นอ้อย หัวกระเทียม หนักสิ่งละ 1 ส่วน ยาดำสะตุ หนัก 4 ส่วน ไบกระพังโหม หนัก 30 ส่วน

วิธีทำ บดเป็นผง ทำเป็นเม็ด หนักเม็ดละ 0.5 กรัม

สรรพคุณ แก้ลมทราง แก้อาการท้องอืด ท้องเฟ้อ

ขนาดรับประทาน เด็กอายุต่ำกว่า 5 ขวบ รับประทานครั้งละ 1-3 เม็ด เพิ่มและลดได้ตามส่วน
รับประทานกับน้ำสุกก่อนอาหาร เข้า-เย็น

ขนาดบรรจุ 10 เม็ด

27. ยาเนาวหอย

วัตถุประสงค์ประกอบ กระจกเสือเผา กระจกโคเผา กระจกพะเผา กระจกงูเหลืองเผา หนังสี่งละ 1 ส่วน เปลือกหอยขอเผา เปลือกหอยแครงเผา เปลือกหอยตาวัวเผา เปลือกหอยพิมพการังเผา เปลือกหอยนางรมเผา เปลือกหอยกาบเผา เปลือกหอยจ๊ิบแจงเผา เปลือกหอยมุกซ์เผา เปลือกหอยสังข์เผา หนังสี่งละ 2 ส่วน รากหนดี (ตองแตก) หนัก 3 ส่วน รากเจตมูลเพลิงแดง หัสคุณเทศ หนังสี่งละ ๓ ส่วน พริกไทย ล่อน หนัก 32 ส่วน

<u>วิธีทำ</u>	บดเป็นผง
<u>สรรพคุณ</u>	แก้ช้ยจุกเสียด
<u>ขนาดรับประทาน</u>	รับประทาน วันละ 2 ครั้ง ก่อนอาหาร เข้า-เย็น ครั้งละ 1 ช้อนกาแฟ ผสมน้ำผึ้งปั้นเป็นลูกกลอน
<u>ขนาดบรรจุ</u>	15 กรัม

28. ยาถ่าย

วัตถุประสงค์ประกอบ ใบมะกา ใบมะขาม ใบส้มป่อย หญ้าไทร ใบไผ่ป่า ฝักคุณ รากขี้กาแดง รากขี้กาขาว รากตองแตก เถาว์ลัยเปรี๊ยง หัวหอม ฝักส้มป่อย สมอไทย สมอด้งู หนังสี่งละ 1 ส่วน ขี้เหล็ก ทั้ง 5 หนัก 1 ส่วน ยาดำ หนัก 4 ส่วน ดีเกลือฝรั่ง หนัก 20 ส่วน

<u>วิธีทำ</u>	บดเป็นผง ทำเป็นเม็ด หนักเม็ดละ 0.5 กรัม
<u>สรรพคุณ</u>	แก้ท้องผูก
<u>ขนาดรับประทาน</u>	รับประทาน วันละ 1 ครั้ง ก่อนนอน ครั้งละ 2-5 เม็ด ตามธาตุหนักธาตุเบา
<u>ขนาดบรรจุ</u>	10 เม็ด

ข้อ 3 ยาสามัญประจำบ้าน ที่ได้ขึ้นทะเบียนตำรับยาไว้ก่อนประกาศฉบับนี้ใช้บังคับยังคงเป็นยาสามัญประจำบ้านต่อไปได้ ภายในกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่ประกาศฉบับนี้มีผลใช้บังคับ

ข้อ 4 ให้ผู้รับอนุญาตผลิต นำหรือส่งยาเข้ามาในราชอาณาจักร ซึ่งยาแผนโบราณที่มีตำรับยาตามประกาศฉบับนี้และได้ขึ้นทะเบียนตำรับยาไว้ก่อนที่ประกาศฉบับนี้มีผลใช้บังคับที่ประสงค์จะให้ตำรับยานั้นเป็นยาสามัญประจำบ้าน โดยไม่ต้องขึ้นทะเบียนตำรับยาใหม่ ขอแก้ไขรายการทะเบียนตำรับยาภายในกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับประกาศฉบับนี้มีผลใช้บังคับ

ข้อ 5 ประกาศฉบับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากประกาศกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2537

(ลงชื่อ) อาทิตย์ อุไรรัตน์

(นายอาทิตย์ อุไรรัตน์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

(คัดจากราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่ม 111 ตอนพิเศษ 42 ง วันที่ 3 ตุลาคม 2537)